

ԾԱՂԻԿ կը հրատարակուի Շաբաթ օրերը : — Հաս-
մը 40 փառա:

Բաժանորդագին կլնիկ — Պոլսոյ համար տարե-
կան 45 զրշ վեցամսեայ 23 զրշ եռամսեայ 12 զրշ : —
Գառառաց համար տարեկան 50 զրշ վեցամսեայ 26
զրշ եռամսեայ 14 զրշ :

Ուսուիոյ համար տարեկան հինգ բուրլի Ռւբեշ եր-
կիներու համար 12 քրանք :

Գառառառներէն դրաշմաթուղթ կ'ընդունուի :
Միոյն երեք թիւ ապառուիկ կը դրկուի . այսուհետեւ
բաժանորդագին ըստ վճարողը կը դարձի թիւթ ընդու-
նել :

Դանուցման տողը 2 զրշ :

40 Փարա

Ազգային, Քաղաքական իւ Գրական

40 Փարա

Նոր ԵՐԱԾԱԿԱՆ — Ա. ՏԱՐԻ. ԹԻՒ 33

ՇԱԲԱԹ

ՉՅ ՍՊՐԻՎ 1891

ՔԱՀԱՆԱՑՆ

Թեթև չեմ լուծ, զոր եկեղեցին կը
դնէ այս կամ անձի վրայ, և կը կարգէ զնա ի
պաշտօն աստուածային: Աւսափ նա՞ որ պիտի
ընդունի քահանայական կաչումն, այտք է
որ շատ բարենասնութիւններ ունենայ, հա-
սարակ մարդերէ վեր կարութիւններ ցոյց
տայ, և վայելէ ամէն ժամանակ բարի համ-
րաւ . այսպէս էր Ս. Գրոց մէջ յիշուած Մել-
քիսելեկ քահանայն . այդպիսոյն կեանք բա-
րիք մէջ ժողովրդեան, նորա ազօթք հաճելի
են Աստուծոյ, նորա խօսքեր խորապէս կ'աղ-
դեն ամենուն մատաց, և ինք լինելով ինչ ինչ
կատարելութեանց տիպար, իւր ներկայու-
թիւն յամենայնի պատկառանք կը ներշնչէ :
Այսպիսի ոք իրաւամի կը կոչուի այր Աստու-
ծոյ:

Շնորհալին իւր հելիանական Թիրոյն մէջ
ցոյց տուած է կատարեալ քահանայի նկարա-
գիրն, և նորա զանազան պարտաւորութիւնն-
երն հանդերձ օգտակար խրատուք: Մեք
խալառ չեմք յաւակնիր յաւելու ինչ երանա-
շորհ հայրապետին բանից վրայ, միայն բազ-
մաց ուշադրութիւնը կը կրաւիրեմի ի գեղե-
ցիկ բանս նոյն թղթոյն, և հետեւեալ առղե-
րով ըստ կարի գրգիս կուտամք քահանայա-
կան կոչման պատրաստուղաց՝ ստէպ ընթեռ-
նուենոյն գործն:

Քահանայն պարափ լինել անարատ, ունե-
նալ սուրբ սիրա, անրիծ հոգի . իւր նուիրա-
կան պաշտօնն ի գործ գնելու պահուն պէտք
է առաւելուպէս համակեալ լինի երկիւղիւ,
պատկառանօք: Երբ տաճարին այս հաւատա-
րիմ սպասարկուն կ'աղդուի պաշտաման վե-
հութեամի, ազօթից որբութեամի, երբ վե-
րանոյ մտօք աստուածային խորհրդոց կա-
տարմամի, երբ ընթեռնու Ս. Գրքեր, երբ
մատուցանէ նոր ուստափ նշան պատարագն ի
Ս. Անգլան, պէտք է տեսնեմք զնա ոչ սովոր-
ական անձն, ոյլ կրկնազդեցիկ ահաւորու-
թեամի, և յաճախ վղձկեալ յարտասուս. այդ
բարի եկեղեցական այն ժամանակին խորին
հաւատաք կը տաճէ թէ իւր խորհրդաներ լու-
ի պիտի լինին Աստուծոյ ասջեւ . վասն զի
նա որ ջերմեսանդ սրափ կը խորիք, կը ն-
դունի:

Քահանայն գասափարակ է ժողովրդեան,
պարզան վարդապետութեանց մեկնիչ, գե-
րազանց ուսուցիչ . ուրեմն ինչպէս որ ուսու-
ցիչը պէտք է կատարեալ օրինակ հանգիստանց
իւր սոնուց, նոյնակ քահանային անձին օ-
րինակն պէտք է հաճոյ լինի . բայց նորա ու-
սուցական պաշտօն անսանական կը լինի,
երբ անհմտաւ գտնուի կրօնական ուսանեցուց,
արտաքին զիտութեանց . քահանայն ոչ միայն
ուսուցիչ է, ոյլ խմանաւն Մենաոր հայր է .
նու վերնախնում անսչութեան հրամանաց հը-
լու չինելով կ'օրէնի մեր սրգանն և զամբանն .

ԾԱՂԻԿ

Լ Ր Ա Գ Ւ Թ

ԾԱՂԻԿ կ վերաբերեալ ամէն գործի համար դիմել,
Ա. Տիորլ. Հայութիւն ՅՈՎՆԱՆ Գ. ՓԱԼԱՎԵԵԱՆ
Պոլիս, Էսկի-Զաբտիէ, Պէրաբեան Տպարան
در عليه ده اسکی ضبطیه زقانده بربیان مطبعه سند
» زاغیک « غنمه میری مدیری پالاچیان حونان

HOVNAN PALACACHIAN

Directeur du journal arménien « Dzaghik »,
Rue Esski-Zabtié, Imprimerie N. Bérberian
CONSTANTINOPLE

40 Փարա

որ եթէ դոքա չկատարուին, կամաւորապէս միահայնուռ թողնեն ձեմարանը՝ այդպիսով գոնէ մի մեծ հարուած կը արուէր այն ճշնչող ուղղութեանը, որ երկար աարիներէ ի վեր բոյն էր դրել ձեմարանի միջյանձին Նահապետեանի: Ասորանցիք՝ յանուն ձեմարանի ապահայ ապահովութեան, բնակունարար այսպիսի խաղող միջոց ալէտք է ընտրէին:

Այդ երեք առաջնորկութիւններն են .
Ա . Առ նուազն մի ժամ ուշ քննել աղօթ-
քից յետոյ .

Բ. Ազատ ժամանելին նախառարձիւ վերակաց-
չութին յայտնելով (տու նուազն երեք երեք հո-
գի) պրօննել Ճեմարանից դուրս վանքին կից
Ընթափում, անտառում և դաշտերում, իսկ
գիւղ այցելու թեան գնալը դարձեալ նախ-
կին կանոնադրութեան համոձայն :

Գ. Զափաւորել վերակացուների անտեղի
և անվայել վարժունքը մեծերի, ուստիզների
պատ լսարանցիների հետ :

Յունվարի 28ին ուսանողները այս երեք խնդիրները առաջարկեցին տեսչին՝ աւելցոց նելով որ միայն նորան են ճանաչում տեսչութեան գլուխի, քանի որ նո սովոր էր իւր ամէն մի քմահաճութիւնը յանուն Տ. Մակար Սրբազնի կատարել տալ: Հենց առաջարկութեան միջոցին՝ մինչև փետրվարի մէկը ժամանակ սրոշուեցաւ, որի ընթացքում Լըստրանցիքը պատասխան պէտք է ուտանային, և այս մի միայն այն պատճառով որ՝ ինչպէս ամէն սոյն օրինակ խնդիր, այնպէս և այս ըստ սովորականին երկար պէտք է ձգձգուել:

Տեսուչը այս խնդիրը առանց Ռւսութանական
Խորհրդի նիւթ անելու, մի քանի օր խոր-
հըրդակցելով իւր համախմահ երկու ուսուցիչ-
ների, Պ. Պ. կ. Կոստոնեանի և Ս. Ման-
դիխնեանի հետ, փետրվարի 1-ին Սրբազն
Գահակալի բնորոշից՝ Գեր. Սուքիս եպիս-
կոպոսի ձեռքով ուսանողներին բացարձակ
մերժում է յայտնում ո՞ր է փոփոխութիւն
մտցնել ճնամարանի կանոնադրութեան մէջ :
Գեր. Սրբազնի խօսքերից երևում է, որ
իբրև թէ խօսքանցիք բանակցիւլ են Տ. Մա-
կար Սրբազնի հետ աեսչի միջնորդու-
թեամբ, և գարձեալ թէ նոքա պահանջել
են բացարձակ ազատութիւն:

Մակար Սրբազնի վճիռը լսելուց յետոյ՝
ուսանողները իրենց որոշման համաձայն
յայտնեցին տեսչին իրենց անկարողութիւնը
մնալ ներկայ կարդերի ճնշման տակ և պա-
հանջնեցին ուսման վկայագրերը։ Տեսուչը լւ-
սարանցիների որոշումը զեկուցանում է նո-
րին Բարձր Սրբազնութեան, որը ցաւ է
յայտնում նոյն այդպիսի որոշման համար և
յորդորում է մնալ։

Հետեւեալ օրը առաւօտեան գալիք է լսա-
րանցիների մօտ Պ. Ս. Մանդինեանը, նոյս
համոզելու և իրենց սրտչումից եւս կանգնե-
ցընելու նպաստակով. Նա մի քանի խօսք է ա-
ռում լարանցիներին, սրով յայտնում է թէ
ինքը չի խօսում երեք առաջարկութիւնների
կարեւորութեան և հնարաւորութեան մա-
ստին, այլ այն ձեի մասին, սրով նոքա իրենց
առաջարկութիւններն են արել: Նա սակէ է,
որ ուստանողները՝ իրեւ աշակերտներ իրա-
ւունք չունին պահանջելու և իրենց խնդիրին
ultimatumի կերպարանք տալու. նոքա կա-
րաղ են միայն խնդրել և ոչ թէ պահանջել
կարգերի փոփոխութիւն:

Նոյն օրը երեկոյեան ուսուցչութեան ժողով
է գումարուում, որի նիւթն է լինում ոչ թէ
խնդրի էռթիւնը, այլ գարձեալ այն ձեւը,

որով առաջարկութիւններն են եղել։ Ժողովը
իւր վճիռները կայացնելուց յետոյ, ուսանող-
ներին ընդունում է ներս իրենց խնդիրքի
համաձայն, և լուսում է նոցո խօսքը, որի մէջ
յայտնում են, թէ նոքա ultimatum չեն ա-
րել. ասլցոյց որ նախ՝ իրենց առաջարկու-
թիւնները գրաւոր չեն տուել, երիսորդ՝ բա-
կզգրից չեն սպանացել հակառակ դէպքում

թողնել ձեմարտնք , և երրորդ՝ եթէ նոքա օր են նշանակել , այդ մի միայն նորա համար , որ այդպիսի մի խնդիր ըստ սովորականին երկար պէտք է ձգձգուէր , ինչուս որ վերևը յիշեցինք : Մի և նոյն ժամանակ ուսանողները ժողովի մէջ զարմանք են յայտնում , որ ժողովը մի միայն զրազուել է խնդրի արտաքին ձևով և միանդամայն զանց է արել նորա ներքինը էութիւնը . ուսանողները նոյն իսկ պատրաստականութիւն են յայտնել ներողութիւն խնդրելու առաջարկութեան ձևի համար , եթէ միայն իրենց կը հասկացնեն առաջարկութիւններին սլումատում ի կերպարանք տալը : Այնուհետեւ կարդ ացուում է ժողովի վճիռները , որոնք են . Ա . ժողովը իրեն

անձեռնհաս է համարում խորհրդակցութեան
նիւթ անել Գահակալ Սրբազնի վճիռը . Բ .
Ժողովը կարևոր չի համարում փոփոխութիւն-
ներ մոցնել ծեմարանի ներկայ կանոնադրու-
թեան մէջ . Գ . Ժողովը ցաւ է յայտնում ու-
սանողների որոշման համար և յորդորում է
մաս : Կարանցիք ոչ մի յօյս չունենալով ի-
րենց վիճակի բարւորման՝ յայտնում են իրենց
հաստատ վճիռը և խնդրում են պատրաստել
իրենց վկայագրերը :

Քել և սպառաստել մի զեկուցում Տ. Մակար
Սրբազնի և Ա. Սինօդի Գեր. անդամների
անունով, որի մէջ պէտք է նկարագրուէր
տեսչի՝ Նահապետ արեղայի և նորա խորհըր-
դատուների (կոստանեան և Մանդինեան)
հակամանկավարժական ուղղութիւնը :

Դեռ ևս գործը այս գրութեան մէջ էր ,
երբ մի ուսուցիչ (Սարդիս Տէր Գարրիկ Եւան)՝
մտնում է լսարաններից մէկը և եղայրաբար ,
ոչ իրև պաշտօնապէս , հարցնում է դժգո-
հութեան խսկական պատճառը և իմանալով
որ դժգոհութիւնը Նահապետեանի ուղղու-
թեան դիմ է և թէ ուսանողները և նայն խսկ
աշակերտները ոչ մի կերպ չեն կարող հաշ-
տուիլ այդ ուղղութեան հետ , անմիջապէս
գնում և յայտնում է Նահապետ տրելոցին
զարձի խսկական պատճառը :

Այժմ գործը լսան երեսիթին ուրիշ կերպարանք է ստանում, քանի որ այժմ բազովը ուղղուում է անձնաւորութեան և նորա ուղղութեան դեմ, և ոչ Ճեմարանի հանոնների դեմ, որինքն լսան ինքեան միւնոյն բանն է, որովհեաւ այդ կանոնները՝ բացի այն՝ որ իւր քմահաճութեան համեմատ բավեալէս փափախական էին, նոյն իսկ իւր հեղինակութիւնն էին։ Իսկ ինդգրի իսկական էութիւնը ծածկելու պատճառը այն էր, որ Նահապետ արեգան զօրեղ կուսակցութիւն և հզօր պաշտպան ունենալով, չըր կարելի բացարձակ պահանջել նորա հեռանալոր ճեմարանից։

բայ ուսանողները մէծ յուսով սպասում են գործի յաջող ընթացքին, բայց ի գուրք Նահապետ արեգան փոխանակ ընդ միշտ հրաժարական տալու , ընդհակառակը իւր կռւսակիցների հետ միասին սկսում է զանազան աննպաստ և սարսափելի լուրեր տարածել իւր դաստիարակութեան և խնամատարութեան յանձնուած ուսանողների և աշակերտաների վերայ : Ս. Էջմիածնի ամբողջ միաբանութիւնը և թէ նոյն խակ Սրբազան Գահակալը սարսափով և զայրոյթով են վերաբերում գէպի բոլոր աշակերտաները՝ հիմնուելով այն լուրերի վերայ , որ իրեւ թէ ունին իրենց մօտ զանազան զէնքեր և գործիքներ և կամենում են ծեծել, սպանել Նահապետեանին , ուսուցիչներին և այլ շատ այսպիսի զանազան ցնորամիտ և անզգոյշ գիտաւորութիւններ : Մինչև իսկ Նահապետականների անդութքամբանքը այնուեղ է հասնում, որ հնարում են իրենցից մի կեղծ յայտարարութիւնն ուսանողների սասրագրութիւնով, որի մէջ մահուան սպանեալիք է լինում բոլոր բարձրաստիճան միաբաններին :

Սյդովիսի մի սարսափի մէջ էր գտնուում
ամրող միաբանութիւնը, երբ բոլոր ուսա-
նողները և աշակերտները հանդիսաւ սրտով
զբացուած էին ընթերցանութիւնով, երբէք
մտքից չնացնելով այդպիսի ցնորսամիտ դիտա-
ւորութիւններ, ուր մնաց նոցա գործադ-
րութիւնը: Ահա այդ բամբաստնքներով յա-
ջողլում է Նահապետականներին ամրող
միաբանութեան վայրոյթը գրգռել զէսի ա-
շակերտները և գործի էութիւնը մի կեր-
պով վարագուռել: Բնականարար այդ սար-
սափի և վայրոյթի հետեանքը պէտք է լինէր
այն օրագիրը որ ուղրիկուեց տեղական սո-
տիկանութեան:

Նոյն օրը և մի և նոյն ժամանակ ձեմարտանի ուսուցիչները հաւաքուում են իրենց պաշտօնակից Պ. Սեղբարկ Մանդինեանի առւնը և այնտեղ որոշում են դասերը դադարեցնել, պատճառաելով որ սարսափելի խռովութիւն է տիրում ձեմարտանում: Ուսուցչական ժողովին ներկայ չեն գտնուած ուսուցիչներից Պ. Պ. Սակեվան Լիսիցեանը և Լեռն Խօսայեանը: Սոքա իրենց պաշտօնակիցների վճար մասին ոչ մի աեզեկութիւն չունենալով՝ լսար սովորականին գնում են դէս ի ձեմարտան գտախտաւթեան, բայց ճանապարհին՝ երբ անցնում են Պ. Սեղբարկ Մանդինեանի տան առաջից, իրենց պաշտօնակիցները առւն են հրաւելրում նոցա և յայտնում են իրենց որոշումը դասերը դադարեցնելու մասին: Նոքա բոլորքում են այդ անտեղի վըճուի դէս՝ առելով որ աշակերտաները մինչեւ ոյժմ հանգիստ են եղել և երկիւզ կրելու ոչ մի առիթ չեն առել, և ցոյց տալու համար որ ձեմարտանում ոչինչ երկիւզ չկայ, անմիջապէս դուրս են գալիս Պ. Մանդինեանի տանից և դիմում են ձեմարտան: Աշակերտները հանդարտ նստած իրենց գտախտանիներում, սովորում էին ուսուցիչների գալստեան: Միայն յիշեալ երկու ուսուցիչներն են գալիս և դադարախտանը յետոյ գնում են:

Իսկ ուսանողները , որոնք նոյնքան հանդարձած սրտով սպառում էին տարտամ վիճակի ելքին , յանկարծ լսում են զինուարների գալուստը . Մի կողմից զայրայթ և ատելութիւն գեղի իրենց բամբասողները , միւս կողմից սրտի յուզմունք՝ բոլորովին տնմեղ՝ բանի բաժանուելու իրենց սիրելի վայրից և ընկերներից . բայրու ուսանողներին ալլացյութեան

մէջ է ձգում. Նոքա այնու ամենայնիւ որոշում են ընդդիմութիւն ցոյց չտալ ոստիկանութեան, Բարեբաղդաբար նոյն վայրկեանին Սինոդի Պրոկոպօրը լեզով գործի եղելութիւնը, յայտնում է Սրբազն Գահակալին որ այդպիսով ձեմարանը տէրութեան միջամտութեան առարկայ լինելով, փակման վտանգի կարող է ենթարկուիլ:

Ս.յնուհետեւ Մակար Սրբազնն ձեմարան
է ուղարկում Ս. Սինոդի անդամ Գեր. Սար-
գիս եպիսկոպոսին , որ երթայ և խաղաղաց-
նէ աշակերտներին և ժամանակաւորապէս հըս-
կէ ձեմարանի գործերի վերայ : Գեր. Սար-
գիս Սրբազնը կասկածով և զգուշութեամբ
է մանում ձեմարան . մեծ է իւր զարմանքը՝
երբ տեսնում է ձեմարանը խաղաղ , աշա-
կերտները իրենց դասարաններում նստած
պարապելիս : Արահում զիմաւորում են Նո-
րին Սրբազնութեան վերակացու սարկաւագ-
ները և զեկուցանում են նորան ձեմարանի
խաղաղ դրութեան մասին : Գեր. Սարգիս
Սրբազնը վերակացուների տուած տեղե-
կութիւնից քաջալերուելով , մտնում է Գ.րդ
Խարան , ուր պատահաբար ուսանողները
հաւաքուածեն եղել : Սրբազնը վայելուչ և
քաղաքավարի ընդունելութիւն է գտնում ու-
սանողների կողմից և սկսում է հայրական
յորդորներ կարգալ ու յայտնել այն անմիտի-
թար լուրերը , որ տարածուած էին միարա-
նութեան մէջ ուսանողների նկատմամբ : Սըր-
բազնի խօսքից յետոյ մի առ մի մեկնում են
իրենց խնդիրը , իրենց բռնած խաղաղ ըն-
թացքը և իրենց մասին տարածուած բոլոր
լուրերի անստոյք և չար նպատակով լինելը :
Գեր. Սրբազնը կատարելապէս համոզուելով
ուսանողների խաղաղասիրութեանը յայտ-
նում է որ եթէ մի քանի օր յառաջ իմաց-
ւած լինէր այս , գործը ուրիշ կերպարանք
կստանար : Այնուհետև Գեր. Սրբազնը զը-
նում և զեկուցանում է աշակերտեալների
հանգիստ և խաղաղ դրութեան մասին :

Այս անսույցից լուրերը չտապեցրին ուսանողների վեկուցման պատրաստութիւնը, չուտով զբուռմ են մի քանի օրինակ և ներկայացուում է մի մի հատ Գեր. Սինոդականներին և մի հատ եւս Սրբազն Գահակալին, Այդ զեկուցման մէջ ուսանողները պարզում են Նահապետ արելոցի հակամանկավարժական ուղղութիւնը, իրենց գործի ազնիւ և խոհեմ ընթացքը, ևն Առհասարակութուոր Գեր. Սինոդականները ու բախութեամբ են ընդունել զեկուցումները, բաց ի Գեր. Ներսէս Եպիսկոպ. Խուժապերգետնից, որը չի ընդունել իրեն յատկացրած զեկուցումը և արհամուրհանքով յետ է գարձրէլ մասուցունող ուսանողներին։ Զարմոնալի չպէտք է թուի Գեր. Սրբազնի վարժմանքը, քանի որ նու Նահապետեանի մօտիկ բարեկամ և ջերմաջելով պաշտպանն է։

Տ. Մակար Սբրազան զեկուցումը կարգա-
լուց յետոյ միայն համեմատմէ գործի եռ-
թիւնը և Գեր. Երեմիա եպիսկոպոսի ձեռքա-
լրատուիրում է ուսանովներին հանդիսա լի-
նել և սպասել իւր կարգադրութեան։ Զե-
կուցումները ցրաւելուց յետոյ, Նահապեատ-
կանները՝ գլխաւորապէս կոսպանեան և Մահ-
ղինեան սկսում են յաճախել Վեհարան։ Մի-
քանի օրից յետոյ Գեր. Երեմիա եպիսկոպոսը
յայտնում է ուսանովներին Սբրազան Գահա-
կալի ցանկութիւնը և յորդորը մնալ ձեմա-
րանում՝ դարձեալ Նահապեատ արեգայի տես-
չութեան տակ, նոյն ուղղութեամբ և կա-

Նոններով։ Ուսանողները անմիջապէս մերժում
են այդ առաջարկութիւնը և խնդրում են
տնօրինութիւն իրենց ուսման վկայագրերի
մասին։

Այս դէմքերից յետոյ Նահապետ տղթեղան
տեսնելով որ իւր և իւր կուսակիցների տա-
րածած անսասոյգ լուրերը հերքուեցան և
գործի խոկութիւնը երևան ելու , և ուրիշն
այսուհետեւ յաջող հետեւանքի ակնկալութիւն
չկար , հրաժարական է տալիս , որը բնդուն-
ուում է : Պարզ է՝ որ Նահապետնանի հրա-
ժարականը բնդունուելուց յետոյ՝ ուսանող-
ներին պէտք է առաջարկուէր մնալ նոր տես-
չութեան տակ . բայց այդպէս չի լինում : Կոս-
տանդեան և Մանդինեան , հաւանականաբար
և միւս Նահապետական ուսուցիչները , պա-
հանջում են Սրբազն Գահակալից արձակել
ուսանողներին , առա թէ ոչ իրենք կը հրա-
ժարուին ուսուցչութիւնից :

Փետրվարի 13 ին Գեր . Սարգիս և լիւկիո-
պառը պաշտօնալիք յայտնում է ուսանողնե-
րին՝ թէ Սրբազն Գահակալը սկզբունքով
իրաւացի է ճանաչել վկայագրերի խնդրելը և
ցաւ ի սիրու տնօրինել է տալ վկայագրերը և
այդ օրուանից արձակուած համարել ուսա-
նողներին : Այդ վճիռը լուրջ յետոյ, ուսա-
նողները խնդրում են ներկայանալ Տ . Մակար
Սրբազն Հօր՝ վերջին անգամ համբուրելու
Նորա Ա . Աջը և օրհնութիւնը ստանալու , և
դարձեալ ըստ սովորութեան պատրաստ և
հոգեհանգիստ կատարել տալու ձեմարանի
Հիմնադրի՝ Տ . Տ . Գէորգ ԴՐԵ երանաշնորհ
կաթողիկոսի յիշատակին . խնդիրը մերժում է
գտնում :

Հետևեալ օրը՝ փետրվարի 14ին, Տեղալն-
դառաջի աօնի օրը, Ա. Պատարագից յետոյ
28 ուստանովներ գնում են միասին վանք
համբուրում են Ս. Եջմիածնի տաճարի գոնեա-
րը և ուստա լուս ու մունջ ծունկ են չոքում
Տ. Տ. Գեորգ Դիմիտրի շուրջը, այրուած
որառվ կոցինում են իրենց տաք շրթունքները
գերեզմանին և երկար ժամանակ չեն կարս-
զանում բաժնուիլ ուստ շիրիմից։ Բոլորի
գեմքին էլ պատում է խորհրդաւոր տիրու-
թիւն։ ոչ ոք չի կարողանում մի բառ արտա-
սանել։ այդ անդամ նոյս խոցուած սրտերը
և լուս դեմքերը տեղի շատ են խօսում
քան իրենց լեզուն։ Մի քանի վայրկեան գե-
րեզմանի շորջը տրձանի նման լուս մնալուց
յետոյ՝ վեր են կենում և արտասուալից աչ-
քերով դիմում են ձեմարան, և ոտանալով
Գեր։ Սարգիս եպիսկոպոսից իրենց արաօնա-
գրերը, տալիս են իրենց վերջին հրամեցալ
մնացեալ բնկերներին և այդպիս մեկնում ձե-
մարանից։ Եսին օրը 28 լսարանցիներից շատերը
կառք են նստում և ուղերում են հայրենիքը ք-
իսիկ մնացեալները՝ որք հեռաւոր տեղերից
էին՝ մի ամսի չոփի վաղարշապատում իրենց
ընկերների և ծանօթների աներում սիրալիք-
րող ունեցութիւն են գտնում։

Լատրանցիների հեռանալուց մի քանի օր
յետոյ Ճեմարտանի ուսուցիչներից Պ. Պ. Ստե-
փան Լիսիցեանին և Լիսոն Խօճայեանին հրա-
ժարեցնում են իրենց պաշտօնից՝ պատճառե-
լով թէ նոքա են զրգուել ուսանողներին՝
Տեսչի գէմ։ Գորան ապացոյց ևն րերել նացա-
չմասնակցելը Մանզ ինեանցի տան մէջ գու-
մորուած արտակարգ ժողովին և գործեալ-
ոյն՝ որ ուսուցչական ժողովի մէջ իրաւացի
են համարել ուսանողների խնդիրը, Յիբաւի
այդ պարոնները բացարձակ տաել են, որ նո-
քա համակիր են ուսանողներին, բայց այդ

գեա եւս չի նշանակում, թէ իրենք գրգռել
են ուսանողներին ։ Նահաղետեանի ձեռքում
անշուշտ սա մի յարմար առիթ էր հեռացնե-
լու այնպիսի ուսուցիչներին, որոնք կոյր գոր-
ծիք չեն իւր ձեռքին :

Ուշադրութեան արժանի է նաև հետեւեալ զէպքը , որ իրեւ իրացութիւն կատարեալ ապացոյց է Նահապետականների անազնիւ վարմունքի . Վերջերս Նահապետականները կամենում են Նահապետ արեգացիին վերստին հաստատել առաջ տեսչական պաշտօնի մէջ և հեռացող ուսանողներին եւս մի կերպով հարուածել Այս նախատակով Նահապետականների դրդմամբ Գ. Կոսդանեացը , որին Մակար Սրբազն միւսներից աւելի յարդանք էր ընծայում , ներկայանալով Նորին Սրբազնութեան , հետեւեալ ստահանջն է անում . վերահաստատել Նահապետեանին . և հեռացող ուսանողներին խօսաւ զրկել ուսուցչութեան իրաւոնքից . Պահանջը չի կատարուում և Կոսդանեանը անմիջապէս հրաժարական է զրում՝ սբառնաւ բերելով իւր հիւանդութիւնը : Նոյնպիսի մի հրաժարական քանի մի օրից յետոյ կրկնուում է : Տ . Մակար Սրբազն վերջապէս ընդունում է հրաժարականը և պատուիրում է առաջ միայն մարտ տմափ ոռձիկը : Չմոռանանք առել , որ միայն Կոսդանեանցի հետանալով դեռ ևս չի հեռացել Ճեմարանից այդ վկասակար ուղղութիւնը , քանի որ նոյն իսկ ինքը՝ Նահապետ արեգան իւր համախմբներով ուսուցչական պաշտօն է վարում Ճեմարանում :

The image shows a detailed black and white woodcut-style illustration. In the center, a traditional windmill with four blades stands next to a small, single-story house with a gabled roof. A large, leafy tree trunk on the left frames the scene. The bottom is adorned with a variety of flowers and leaves. To the left of the illustration, there is vertical text in a stylized, decorative font.

ՍՈՒԲԻԱՍԵԱՆ ԵԿՂՆԿ

ԱՆԱՊԱԿ ԳԻՒԻ ԴԱՐԹԱԼԻ

Գիտեցինութեան մասնագիւռ Յ. Սուքիառ
եան է Քինոփի, իւր նրկարամեայ փարձառու-
թեամբ, Գարթալի զանովան խողովներէ կը
չինէ ընտիր դինիներ, — ԳԱՐԱ ԶԱՎՈՒԾ,
ՀՕՐԱ, ՀԱՋԻ ՕՂԼՈՒ և Քիշի ՄիՄԿՍԻ կո-
չուածներէն սեւ գինիներ, և ՄԻՍՏԻԹ ԶԱ-
ՎՈՒԾ, ԳԱՐԱ ԶԱՎՈՒԾ և ՆՈՒՐԻՆԿԵՍՐ
կոչուածներէն սպիտակ գինիներ՝ թէ՛ անուշ
և թէ՛ զօրաւոր՝ Այս զանովան դինիներու
թէ՛ նորերն և թէ՛ հիները կը գտնուին յա-
տուկ մթերանայի մէջ, ի Կալսթիա, ԽԱԼԻԵՍՐ
խան, սփիրթոյախանն խողովախան թիւններէ
բոլորովին զերծ և երաշխաւորեալ, և կը
ծախուին թէ՛ քաշով, թէ՛ շիշով և թէ՛ տա-
կուով՝ մեծաքանակ:

ԱԶԴԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկարատեւ դադարիէ մը յետոյ, Ազգ։ Ժողովը յառաջիկայ ուրբաթ օր ի նիստ պիտի գումարի՝ պաշտօնապէս լուրջու համար Արարատեան Մայր Աթոռոյ Գահակալ Տ. Մակար Սրբազնի վախճանումը։

— Յառաջիկայ չորեքարթի օր կը լրանոյ Քաղ. Ժողովը երկամեաց ըջանը, իսկ Կրօն. Ժողովը կակասի իւր երկրորդ ըջանի երկրորդ մասը։

— Երեսիսամանաց բաշխման խնդրոյն առթիւ կարգեալ յանձնաժողովի իւր աշխատութեան տեղեկադիրն չորեքարթի օր գումարեալ Խոտոն Ժողովոյ մատուցած լինելով, Ժողովին ուշադրութեան առաւ զայն և ընդունելով յանձնաժողովոյ սահմանած բաշխումն և անոր գործածութեան եղանակն, կատարեց Պոլսոյ 80 երեսիսամանաց բաշխումը թաղերու վրայ՝ համեմատութեամբ ընտրուց թուոյն, և առանց Ազգ. Ժողովոյ բայլն անցնելու զայն, որոցց ըստ այնմ հարկ եղած հրահանգը տալ վիճակաւ և այլ պատահական պատճառներով պահանձեալ երեսիսամանաց ընտրութեան համար։

— Պրուսայու Առաջնորդ Գեր Տ. Բարթուլիմէոս Սրբազն Արքեպիսկոպոս հինդշարթի օր մայրաքաղաքա եկաւ յօդափոխութիւն, և եկեղեցական ու աշխարհական անձանց կողմանէ դիմուորուելով ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցաւ։

— Եւսկիւտարու Ա. Կարապետ եկեղեցւոյ քահանացից թիւը նուազած լինելով, տեղւոյն քարոզիչ Գեր Տ. Մատթէոս եպիս. Իզմիրլեան և Թաղ. Խորհուրդն կը խնդրեն օր Առագ շարթու մէջ իրենց զրկուի Ա. Խոչ եկեղեցւոյ պահպատաստ քահանացին։ Խնդրու իրեն հետ բնաւ առնչութիւն չունեցով անձնաւորութիւն մը՝ ըստ իւր սովորութեան միջամուս եղած և գծուարութիւններ յարուցած լինելով, Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Եւսկիւման իւր պաշտօնին բնութիւնն ի գործ դրած և յիշեալ պահպատաստ քահանացին տեղափոխած է, զըրելով միանդամայն առ յիշեալ անձնաւորութիւնն օր չը միջամուսէ այլ ևս այսպիսի խնդրոց մէջ որք բնաւ չեն վերաբերի իրեն։

— Եւսկիւտարու Ա. Կարապետ եկեղեցւոյն արծաթի խաչ մը և սրբառուի մը, ինչպէս և Ազգ. Մատենադարանին ձեռագիր իր Յովհաննու կաթողիկոսի Պատմութիւն մը նուիրող ս'չ թէ վախճանեալ Համամետեան Տէր Դևոնդ քահանացի երիցուհին է եղեր, այլ նոյն եկեղեցւոյ քահանացիներէն վախճանեալ Բագրատունի Տէր Կարապետ քահանացի երիցուհին, որ վերայիշեալներէն զատ նուիրած է նաև արծաթապատ մաշտոց մը։

— Տարօնոյ վիճակին առաջնորդ Գեր Տ. Ներսէս Ծ. վարդապետ Խարախանեան՝ Եւսկիւտարու Ա. Կարապետ եկեղեցւոյ նուիրած է արծաթեայ տուփով Յօվհաննու Մկրտչի մտսունք, Կիմանամք թէ բարեպատաստ աղքային մ'ես նոյն եկեղեցւոյ պիտի նուիրէ կենաց փայտի մասսանքն։

— Էստեան հարազարաք, Աղնուաշուք Յովհաննէս և Մկրտչէ Ֆէնտիք, Բերայի Ա. Յարութիւն եկեղեցւոյն և յարակից Նարեկեան վարժարանի շինութեան համար 7,500 սկի յատկացւած, և շինութեան յատակագիծն ի Պատրիարքարան պաշտօնապէս հաղորդած լինելով, յառաջիկայ երկուշարժ նուիրէ Աղնուաշուք և շինութեան յատակագիծն։

օրն առժամանակեայ կերպիւ պիտի փոխագրուին Աղա Ճամփի փողոցը վարձեալ չորս յարկով քարուկիր չէնքի մը մէջ։

— Բայս սովորութեան՝ կարգադիր մասնախումքի մը կազմուած է Աղա. Մահմանադրութեան Յլրդ Տարեկարձի հանդիսական պատրաստութեանը համար։

— Վաղը Գումագափուի զրկի Ա. Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ, Ամեն. Մուրատական Մելքիսեդէկ Արքեպիսկոպոս հանդերձեալ է հանդիսաւորապէս Ա. Պատարագ մատուցանել, ի հանգիստ հոգւոյ Պէզնեան Յարութիւն անզուգական բարերարի և հիմանդրի Ա. Եկեղեցւոյ և երկուս վարժարանաց թաղին։

— Պարթալի Ա. Խաչ եկեղեցւոյ Աւագերէց Արք. Տ. Նշան Պետրոսեան ծերութեանաց բարեկամներն զիստանալով, առ ի գարման փամագրուած է յԱզգ. իւանդանոց։

— Ա. Զատկի երկրորդ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատարուեցաւ Գումագափուի Մայր-Եկեղեցւոյն մէջ։ այս առթիւ պատրակ ու մամեր գրուեցան անմահ Բարերարին շիրմին վերացաւ։ Նոյն օրը հոգեհանգստան պաշտօն մատուցուեցան նաև իւսկիւտարութիւն ուղղակի յերուաղէմատուն առաջնորդուեցան մէջ։

— Եկեղեցւոյ Ա. Խամբատ օրը ազգ. անզուգական բարերար Պէզնեան Յարութիւն Ամիրայի հոգւոյն պաշտօն կատա

երևնալ իւր ընտանեկան թագուսորութեան
բովանդակ չքեղութեամբն ։ Լանջաւոր գոգ-
նոցով մը զրահուսորեալ, թեզանիքն մինչեւ¹
արմուկն հանգրիմած, դօ-Ֆէ մը կը թրէր ։
Արդ, ամենէ փափկածաշակներն իսկ կը խռո-
տովանին թէ դօ-Ֆէն Տիկին Խուսէսի խոհա-
գործ ական հանձարին դադաթինեկան կրնայ
համարուիլ. իւր Աւսդէրլիցն է այն :

Ուստի նշան կ'ընէ Ռընէի որ մօտենայ , և
իւր սիրական համագամին արժանիքն ու դը-
ուարութիւններն բացատրելէ վերջ՝ ամենայն
ուղղումութեամբ կը ձեռնարկէ անոր պատ-
րաստութեան , առանց ու է մանրամասնու-
թիւն ծածկելու :

— Կը տեսնե՞ս, սիրելիս, կ'ըսէ՛, բարոյաւ-
կոնի սկզբունքները գործնական բացարու-
թեանց խառնելով, կնոջ տռաշջին գիտութիւ-
նը ամեն բանէ օգուտ քաղելու մէջ կը կոյա-
նայ... — Ճերմ՛ուցը ուրիշ առթի մը պահէ՛...
... Կենաց մ չ չը բաւեր կը հագում կամ
կը խօսիմ բայց խօնարհել. պէտք է նաև
իւրայնաց հանդիսաւ և առողջութիւն ընձե-
ռել... — Շատ լիմոնամուզ մի՛ դներ... —
Երբ մարդուս սկզբունքն է օգտակար ըլլալ
... Հայոը կ'ուսի... — Բաւեկան է որ խիզ-
ճը հանգարտ ըլլալ... — Ամէնը մէկ պղնձեաց
կաղապարին մէջ կը դնես... — Այն տտեն
կեանքը երջանիկ կ'ըլլալ... — Թոնիրին տակ
9

Ըլընէ ժամանելով մտիկ կ'ընէր և կը գիտէր քիչ մը շուտրած՝ փիլխոփայութեան և խոհարարութեան այս խառնութիւնը էն . բայց իմաստասիրութիւնը ձախողաբեր եղած լինելու է խոհակերութեան , որովհետեւ , տարօրինակ բան , այն պահուն երր Տիկին Ռուուլէռ , կարծելով որ ճիշդ ժամանակին էր կրակին վարառնելու , ժպիրհ լրջմութեամբ մը կափարիչը կը վերցնէ՝ իւր սանուհետյն ցոյց տալու համար ոսկեգոյն րուրդն , փլած ու մրկած շէնք մը միայն կը գտնէ : Իւր Աւողէրլիցն իւր վագէրլո՞ն եղած էր :

Յաւսահարսութիւնն այնքան դժողով եղած
էր որքան անակնկալ։ Սակայն ժամանակը
անցած էր, և, հակառակ իւր խարտուսիկ ան-
ուան, դո Ֆէն (շուտ շինուած, եփուած)՝
նորէն շինելու համար պէտք եղածին չափ
ժամանակ չկար։ Տիկին Ռուպէո գնումներ
ընելու համար գուրս ելնելու պէտք ունէր,
պարս էր հոգել նաև աղախնոյն վրայ, որ
նորընծայ էր և որոյ անփորձութենէն կը վախ-
նար, պարս էր դահլիճին բազմոցներուն
ծածկոյթները հանել և սեղանին սպասքը
կարգադրել։ Համակամ գծկամակութեամբ մը
մօտակայ ծաղարարին գիմելու վրայ կը խօ-
սէր արգէն, երբ Թընէ հեղարար կ'առաջարկէ
որ դո-Ֆէնին աեղ ինքն իւր գիտցած մէկ հաս-
տեայն շինէ։ Տիկին Ռուպէ աեղէն կը ցատկէ

— Ի՞նչ, ի՞նչ կ'ըսես, սիրելիս, կը հարցընէ, ուտելի բան կրնա՞ս շինել դու. դու գիտնական, որ Բարելոնի աշտարակին բոլով լեզուները կը խօսիս:

— Բասծ հաստեայս տան բուժին մ'է որ
միշտ կը յաջողի և քանի մը վայրկենէն կրնայ
պատրաստուիլ, կը պատրաստանէ մանկամարդ
աղջիկն :

— ნისტენი, ხდ კრინჯ სტებენ მოლაცია, ფეხ
ძლ ბაღრაჲან ხერსულ ძლ მოლ მოლ. თუ, აღქცი, ა-
ქცი, თავარ ქერაჲის მოს თელ, ანუ ქერაჲან
ქერაჲის ძლ; სამა ა, ძლი (ირჩოდ) ზელაცია
ზაქანებ თუ ასათხოელი. ასათხოელინ აღმოგ ხ-
ლაძ წესმერე ძლი თავი.

Բայց թշնէ կը յայտարարէ թէ պէտք ե-
զածը առ ձեւն ունի, և գործի կ'սկսի :

գառնայ, բուժինը սրաւաստ կը գտնէ։
Բուժինի երեսյթը իւր ուշը կը գրաւէ
Ամէն կողմէն քննելէ և հոտուաելէ վերջ՝ զըլ
խոր պատիկ նշան մը կ'ընէ։

— Երեսութին ըստելիք չկայ , կը յարէ . հի
մա կ'ու զեմ միայն զիանալ , և աֆոնդէնի աղ-
ուէսին պէս՝ թէ դայլայիկը նման է փետու-
րին : Բայց կը աեսնեմ թէ յարմարութիւն ու-
նիս , սիրելի աղջիկս . եկուր մէկանդ կ'արգագ-
րեմք աղանդերը :

Ահա՝ նոր տագնապ մ'ալ : Սպասուի կի կոտրած էր, ճենապակեաց կողովներէն մի որոյ կտօրուանքը դարանին մէջ կը գտնեն և այդ կողմին անհրաժեշտ սպաս մ'էր : Տիկի Ռուպէու, որ աւանդական դաստեռութենէ չ'էր կրնար չեղիլ, մեծ տագնապի մէջ էր

երբ Ալբանիկ, որ մօրմէն վարժուած էր խոնար
ընտանեաց հնարից՝ յորս ճաշակի ճոխութիւնն
ընչից աղքատութիւնը կը ծածկէ, կ'ըսէ թ
տմէն բան կրնայ կարդադրուիլ: Պարտէզ կ
վազէ, որոյ գալարիքն ու ծաղկունք, ոլքս
զոց հետ շնորհագեղ իմն խառնուելով, ոն
զանը կը զարդարեն՝ առանց յայտնի ընելո
րացակաց կողմին թողած պարագը, Դամաս
կեալ ախուոցը, որոյ վրայ Տիկին Ռուպէո կ
հալորտանար, վաղնչուց ըիւրեղները, զու
նաւոր փաւեակը, վաղնջաձև արծաթեղին
վայելու կերպով, կը չարուին: Մընէ անոն

կաւելցնէ՝ ինքնազիւտ ձեւերով՝ մանր խոր տիկներ, սկսեալ խեճեպապատ կարագէ մինչ փնջած բաղերն։ Տիկին Ռուսէո սքանչացած էր, Բայց իւր հիացումը աւ աւելի մեղք լինի՝ երբ ուղանը կերտակրով լի պնակներով կը ծածկուի, որք իւր բառերն իսկ գործած ելով, «իւր անշուք ճաշը Պաղտասար խնջոյքին կը փոխեն»։

— Այ չարաձձի , կը դոչէ , համբուրելոց
զիլնէտ տեսակ մը խանդավառութեամբ , ինձ
մէ կը պահէր գիտցածը :

Բուռինը ընտիր կը յացարարուի միաբանութեամբ, և Տիկին Ռուպէո չը վարանիր իւղօ-Ֆէխն պատմութիւնը ընելու այն ազնի անկեղծութեամբ որ կը ցաւցնէ Գելեցիկ և առաջ անհաջող աշխատանք կատարած է:

Այս օրէն ի վեր , Տիկին Խուստէսի կար
ծիքն բալրութին փոխուած է Խընէի վրայ
Ազանդերի միջոցին կամացուկ մը խոստովա-
ներ է Պ . Խէմիի թէ խիստ անաշառ կերպո-
դատած էր օրիորդն , և թէ աղջկան ծնողք
գէական գիտելիքն ըարձի թողի չ'ին ըրած
ինչպէս ինքն կ'ենթագրէր : Վերջապէս սեղա-
նէն կ'ենեն և կ'երթան աշխատութեան փոք-
րիկ սենեակը : Մինչեւ որ երեկոյեան թէյ
հրամցուէր , իւրաքանչիւր տիկին կ'առնէ իւ-
կարը կամ ասեղնագործութիւնը : Այն թաթ

պանները՝ զգոս Տիկին Ռուպէս կը հիւսիք
ընդհանուր խառնակաթեան մէջ գետինը ին
կած էին և առելներէն մին աշքերէն փախա
էր : Այս բանը մասնաւրապէս Տին Ռուպէս
ոփ ջիղերուն կը զպի : Խեղճ կինը յուսահա
տութեան աղաղակ մը կ'արձակի և կ'երթա
որ ակնացը առնէ : Բայց զարձին կը տեսն
որ թաթպանը Ռընէի ձեռքն է :

— Թշուառական՝, ի՞նչ կ'ընես, կը գոչէ
Ռենէ թամթալանները կուտայ ժամելազ
Տիկին Ռուսիու վրայն կը նայի: Ամէն բա
կարգադրութ էր:

Ապլահար՝ ՌԵՆԵԻ երեսը կը նոյի, յետ
հիւցման աղաղակով մը Պ. Ռէմիի դառնալու

— Կը հիւսկ' եղեր, կը գոյէ : Բարեկառ
ներս, խօսքս ետ կ'առնեմ, կատարեալ կը
մը թե ն մը պարագած է :

կատարեալ, ապաքէն, որովհետեւ որչափ
աւելի ճանչնամք զի՞շնէ, այնքան աւելին
պիտի զարմանամք՝ տեսնելով աղջիկ մը որ այն-
քան մշակեալ միտք ունենալով հանդերձ՝ չէր
անգուսներ գործնական բաներն ևս։ Շնորհա-
ժիւսդէնի և կօռի, դէպի ի գիտութիւն բարձ-
րացած է նա այնպէս՝ ինչպէս մեր գեղջուկ
ուխտաւոր կանայք կ'ենին դէպի յոմբունան,
հետիւտն և պարզապիրա։ Ուստի և մընէն-
ինձ համար՝ իտէալն է այն կնոջ զոր մեր սե-
րունդն պարտի պատրաստել ալիքաց սերնդ-
եան համար։ Նա գիտէ հասկնալ և ընդու-
նիլ. բարձր երկինքը կը զնին, և սակայն չը
գժկամակիր հողն ալ գիտելու. լոյս և խո-
նարհութիւն, խրատ և հնազանդութիւն է
նա։ Ա՛յս, կենաց երազը պիտի լինէր այս-
պիսի աղջիկ մ'ունենալ, բայց քանի որ այս
փառաւոր երջանկութիւնը ուրիշի մը խոս-
տացուած էր, , օրհնեալ լինի Աստուած՝ որ
բարեկամի մը պարգևած է զայն։

ԵՄԻԼ Սուվէսդոփ սոյն գեղեցիկահիւս և համակ ճշմարտութիւն բուրող տողերէն վերջ որոց իւրաքանչիւրը ընդարձակ իմաստներ կը պարունակէ , ուրիշ բան չմնար մեզ , բայց եթէ մաղթել որ բազմապատճի թիւն այն խստ սակաւաթիւ Հայուհեայ որ գիտեն ճշմարիս ուսումնականութեան մը միացնել տանտիկ-նոջ կարեւոր հանգամանքներն , ի բաց թօթափելով այն տգեղյաւակնոտութիւնն որ գոգցես ուսեալ երիտասարդաց ու երիտասարդուհեաց անբաժան ընկերն է դարձած , և որ այնքան անարդ կը ցուցնէ զիրենք յաչս այլց . մաղթել , ի մի բան , որ իւրաքանչիւր Հայ ընտանիք ունենայ իւր Ռէնէն : Յ. Թ. Հ.

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՑԱՀԱՆԳԻՐ 1891-92 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

ՏԱՐԱՆԴԱ

Վարժարանին ուսմանց ծրագիրը , որ
կը համապատասխանէ Գերմանացւոց Միջնա-
կարգ Վարժարաններուն ծրագրին , կը մնայ-
անի ուղիղս , միայն թէ նախակրթական երկու
ստորին դասարանները չեն բացուիր , որով
Վարժարանը կ'ունենայ եօթնամեռաց շրջան
այն է մէկ նախապատրաստական և վեց վար-
ժարանական դասարաններ , իւրաքանչյուր
մէկ տարուան բնթացքով :

Աւանդելի ուսմունքներն են

1. Կրօն, 2. Հայերէն, Աւաստանաւար են
Գրաւար, 3. Տանկերէն, 4. Դեմաներէն, 5
Գաղրիերէն, 6. Անգոյիերէն (կամաւոր), 7
Պատմուրիւն, 8. Աւաստանագրուրիւն, 9 Բնա-
կան զիտուրիւն, 10. Ռւադական զիտուրիւն
11. Գեղագրուրիւն, 12. Գծագրուրիւն, 13

դադրեցուցած, բացի մի քանի քաղաքներէ ուր գործադուն ընդհանուր եղած է:

Նախորդ շարթուն շատ հետաքրքրութիւն պատճառեց Բորթուկալի Ապրէօ Սուզա դահլէջին հրաժարումը, որոյ պատճառը ցարդ չը հասկցուեցաւ: Սակայն Ափրիկէի խնդրոյն համար Անդղիոյ ուղղած ծանուցադիրն, որ նպաստաւոր է Բորթուկալի, պատճառ եղաւ որ նախարարութեան անդամք ունաք ետ առնեն իրենց հրաժարականը: Սակայն Անդղիոյ սոյն բարեյօժարութեան հանդէս յԱփրիկէ պատճած գէպք մը շատ յուղում կը պատճառէ: Հարուային Ափրիկէի անդղիական ընկերութեան անդամներէն ունաք՝ երբ Նաթալէն Մազչոնալանտ կ'երթային, ծանր յարձակում մը կը իրեն Բորթուկալցոց կողմէն: Անդղիա այս մասին գեռ կարծիքը չէ յայտնած: Կը յիշուի արդէն թէ երկու ումիս առաջ Մանդիքալանտի մէջ Անդղիական ընկերութիւնը Բավիա տ'Անտրատէ հազարապետին վրայ համանան յարձակում մ'ըրած էր: «ալին ընդ ական, տատմն ընդ տատանան»:

Վերջապէս Պիզմորք իշխան բնտրուեցաւ երեսիսան Կեսին եմունտի: 16030 քուէներէն 10544 թ Պիզմորք իշխան, և 5486 թ Շմուֆելտ սիկառագործը շահած են, որով այս վերջնոյն մնացած է միմիայն պարծենալ իշխանի մը կետ համեմատականի մնալուն վրայ: Կոմն առ Մոլթքէ մորթաջախտին մահուան տոթիւ ամէն ազգաց լրադիրք համակրալց բանիւք գրուտանցին իւր կեանքը, մինչեւ իսկ ֆրանսացիք՝ որոյ ամենէն տեսի գոտնադիտ եղած էր մեծանուն ուղարկիտին հաճարոյն արգ ասիքը: Իւր յուղարկաւորութիւնը միջազգ կը ամէն գործարանապետաց գէմ աեզի ունեցած ամէն համախմբմանց պատիմէ: Ընդունած է նուև 24 ժամու տերունական հանդիպութ զոր ամէն գործարանապետ պարտի չնորհել իւր գործաւորաց:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԲԱԽՍՍ, 24 ապրիլ 1891: — Դոհութեամբ ընթերցանք պատճական լրագրոյդ Ապրիլ 13 թուակիր թերթին մէջ այն յօդուածն որ քաղաքիս Ս. Գ. վարժարանի ժրաշան աշակերտներէն Պ. Նուպար Տ. Ահարոնիւնականի բանախոսներւն մասին համառօտ իմն տեղեկութիւն կը պարունակէր: Բայց որովհետեւ այդ աեղեկութիւն և իրաւացի գովեստք մի միայն Պ. Նուպարի նկատմամբ լինելով, նորս ընկերակիցք՝ մերես Արդոյ յօդուածագրին անդիտակցութեամբ անմասն թողուած են, մինչեւ նոքա ևս հետզհետէ այլեւայլ իւն: Առ ի ապահովութիւն ի պահ դրուած են Օսմ. Կայսերական Պանզան: Դին տամնի 7 ½ զրուլ: Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ կայս: Արքունի Փողերանոցին մէջ յառաջիկայ Մայիս 20ին:

Ս. Գիորգեան և Ս. Բարթուղիմէոսեան Ազգ Երկու վարժարանոց Պատ. Հոգաբարձութիւնն Տնօրէնութեան յանձնարարած էր Երկու վարժարանոց ուսուցչական մարմնին

բաղկացեալ մէն մի ժողով կազմել, որք գէթամիսը մի անգամ գումարուելով խորհրդակցին վարժարանոց յաւաջադիմութեան և աշակերտաց ի բարոյականի վարդացման նըպաստող միջոցներու վերաց: Բայց այսմ ուսուցչական մարմնին իւր ժողովներն կազմակերպելէ յետոյ շ'արդ մի քանի արդիւնաւոր նիստեր ունենալով, բաւական օգտակար որոշումներ արուեցան, որոյ մինէ շարաթը անգամ մը մի ժաման չափ պաշտօնէից կողմանէ փոփոխակի բարոյախօսութիւն ի լուր աշակերտաց: Սոյն կարի օգտակար որոշումն խղճի մոօք գործադրուելու վրայ է: բայց աստի քաջդիտական թէ՝ Դ. կարգի աշակերտք ևս ըստ բաւականին կարող կը գանուին նոյնախուն հրապարակային բանախօսութիւնները ընելու, որ և իրենց մուռառական զորդացման նպաստուոր միջոց մէկ, ուստի առանձինն յորդորեցինք զիրենք որ իրենք ևս հրապարակաւ բանախօսելու վորձեր կատարեն. մեր այս յորդորանց գոհացուցիչ արդիւնքն տեսնուեցաւ նախ յիշեալ Պ. Նուպար Տ. Ահարոնիւնի վերաց, որոյ օրինակին հետևելով իւր աղնիւ ընկերակիցք ևս՝ հետզհետէ բանախօսեցին հետևեալ նիւթոց վերաց, Պարոնայք Պետրոս Փափազեկան՝ ծնողասիրութիւն, Անդրանիկ Խոնճեան՝ բարոյական անձնասպանութիւն, Լեռն Պապական՝ ընկերութիւն, Գառնիկ Կէյվէլեան՝ եղբայրութիւն: Վերայիշեալ գասու աշակերտներէն մնացեալներն ալ անհամբեր սրտիւ իրենց կարգին կ'սպասեն: Տնօրէն Ազգ Երկ Վորժարանոցաց կարգի շահած մը ամէն գործարանապետ պարտի չնորհել իւր գործաւորաց:

Անցեալ շարթու խօսեցանք գործաւորական ինդրոյն Ռայխսթական ներկայացուելուն վրայ: գովիլի է ժողովին տուած որոշումը: Ռայխսթական ներկայացին ամուսնութեամբ առաջարկութիւնը մէջ այն առաջարկութիւնը մ'ունէր: Անցեալ պատճական անդամներէն առաջարկութիւնը մ'ունէր:

Անցեալ շարթու խօսեցանք գործաւորական ինդրոյն Ռայխսթական ներկայացուելուն վրայ: գովիլի է ժողովին տուած որոշումը: Ռայխսթական ներկայացին ամուսնութեամբ առաջարկութիւնը մէջ այն առաջարկութիւնը մ'ունէր:

Անցեալ պատճական անդամներէն առաջարկութիւնը մ'ունէր:

Անցեալ պատճական անդամներէ

